

Preštetnik

Letnik XXX.

Celovec, petek, 9. maj 1975

Štev. 19 (1709)

Ob obletnici dneva zmage in podpisa državne pogodbe

Te dni obhajamo dve pomembni obletnici: tridesetletnico zmage nad nacifašizmom in dvajsetletnico podpisa državne pogodbe.

8. maja 1945 je bil za vse svobodoljubne narode veličasten dan in bo tak ostal tudi v zgodovini. Tudi koroški Slovenci smo se v drugi svetovni vojni vključili v antifašistično koalicijo in je bil zato 8. maj 1945 za nas posebno velik, vesel dogodek: saj smo praznovali zmago partizanske vojske, to je domače slovenske vojske, ki se je prvič v zgodovini borila za svoje lastne interese in ne za interese tujih oblastnikov, ki jim nikdar ni bilo za naše narodne pravice.

Zato vsem tistim, ki so doživeli dan zmage doma, še danes svečano zveni v ušesih pesem borbe in zmag, partizanska pesem, ki je svobodno odmevala po naših vaseh in sveže duhtela po gozdovih, iz katerih smo jo že prej čuli s hrepenenjem in pričakovanjem. To je bil dan, ki ga koroški Slovenci nikdar ne bomo pozabili — dan, ko je korakala naša vojska po naših vaseh, ne da bi prišla iz tuje dežele, saj je bila naša, domača, ki se je že prej borila na domači zemlji proti tujemu nasilju, ki ni prekoračila, še manj pa rušila meje, ki je tedaj ni bilo, ker so jo nemški nacionalisti v svojem pohlepu po tuji zemlji prej podrli in tudi preko nje ponesli strah in pogubo.

Kako drugače je bil prevzem oblasti po partizanih od onega prevzema, ko so po posredovanju hišnice iz deželnega dvorca Julije Hardinke prihiteli zastopniki nekdanjih avstrijskih strank, da neposredno iz rok nacističnega gauhauptmanna Natmessniga prevzamejo oblast, ki jim jo je kot „bolj sprejemljivim za sovražnika“ že prej odstopil gaulleiter Rainer z izrecnim nalogom: „Zahvaljujem se vam za zvestobo do firerja. Njegova ideja živi v nas. Sedaj se zavzemajte vsi združeno in z vsemi močmi za svobodno in nedeljeno Koroško“. Tako poročilo v Volkszeitung, kjer bivši deželni svetnik dr. Karisch pravilno meni: „To je treba razumeti psihološko!“

Brez dvoma smo koroški Slovenci „psihološko“ vse drugače doživljali dan zmage kakor ogromna večina sosednega naroda, ki je v tem dnevu gledala le poraz in v „osvoboditeljih“ le „sovražnike“ in „zasedbeno oblast“. In iz te različne duhovne usmerjenosti je treba razumeti tudi dogajanje v letih neposredno po koncu vojne.

Koroški Slovenci se nič ne odreka mo temu dogajanju in času, saj se imamo samo tej naši antifašistični borbi in svojemu prizadevanju neposredno in povojnih letih zahvaliti, da vsebuje državna pogodba, ki je bila podpisana 15. maja pred dvajsetimi leti, tudi člen 7 — kot mednarodni manifest naših pravic.

Člen 7 je zato naša pravica tako glede izvora kot glede vsebine in interpretacije in nikakor ne kako darilo, ki ga nam po mili volji sodi naša država ali vlada. Izkušnje z izvajanjem v dvajsetih letih po podpisu državne pogodbe in zlasti najnovejši načrt reševanja odprtih vprašanj potom tako imenovanega za nas absolutno nesprijemljivega „preštevanja posebne vrste“ pa kažejo na gledanje, kakor da bi bila manjšinska zaščitna določila v državni pogodbi le zaradi lepšega in ne bi predstavljala obveznosti, ki jo je sprejela država.

Ob taki bilanci izvajanja člena 7 koroški Slovenci dvajsetletnice podpisa državne pogodbe na žalost nikakor ne moremo obhajati s tako srečnim in veselim razpoloženjem, kakor bi to radi. Nasprotno nas spomin na ta dan ponovno zelo občutno konfrontira z dejstvom, da se naša

AVSTRIJA PRED FORUMOM OZN:

Strah pred resnico zato beg k potvarjanju dejstev

V socialnem komiteju ekonomsko-socialnega sveta Združenih narodov so — kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista — razpravljali o poročilu z nedavnega zasedanja komisije za človekove pravice. Pri tem so v splošni razpravi posvetili posebno pozornost pojavom množičnega kršenja človekovih pravic in osnovnih svoboščin.

Predstavnica Jugoslavije v socialnem komiteju Zagorka Ilič je v razpravi pohvalno ocenila obsežno in vsebinsko pomembno delo komisije za človekove pravice, zlasti pa se je zadržala pri nekaterih vidikih uresničevanja gospodarskih, socialnih, kulturnih in drugih pravic narodnih manjšin. V tej zve-

zi je posebej spregovorila tudi o položaju makedonske manjšine v Bolgariji ter slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji.

Zagorka Ilič je spomnila, da so jugoslovanski predstavniki v svetovni organizaciji ob raznih priložnostih izražali zaskrbljenost zaradi nespoštovanja pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. „Šovinstične in neonacistične organizacije na območjih, kjer živita slovenska in hrvaška manjšina, praktično neovirano ustvarjajo vzdušje mržnje in nestrpnosti ter stalno izvajajo pritisk na pripadnike manjšine,“ je naglasila jugoslovanska predstavnica. Položaj slovenske in hrvaške manjšine pa se je poslabšal tudi s tem, ker avstrijska vlada še naprej vztraja pri izvedbi posebnega popisa pripadnikov manjšine, je dejala Zagorka Ilič ter opozorila, da bi posebni popis „pod sedanjimi pogoji neizbežno vodil k nadaljnjemu zoževanju pravic, ki manjšinam pripadajo na podlagi avstrijske državne pogodbe ter na podlagi načel mednarodnih instrumentov o človekovih pravicah.“ Končno je Zagorka Ilič naglasila, da Jugoslavija kot ena od podpisnic drž. pogodbe izraža upanje, „da bo v letu, ko se hkrati slavi zmag nad fašizmom in obeležuje 20-letnica podpisa avstrijske državne pogodbe, avstrijska vlada upoštevala in v praksi uresničila konstruktivne in pravične zahteve slovenske in hrvaške narodne manjšine in tako izvršila svoje mednarodne obveznosti ter prispevala k uresničevanju načel človekovih pravic.“

Odgovor avstrijskega zastopnika dr. Ferdinanda Mayrhoferja je bil spet enkrat klasičen primer sofizma, ki se ga poslužuje Avstrija pred mednarodnimi forumi, ko se mora zagovarjati zaradi utemeljenih obtožb, da v odnosu do narodnih manjšin ne spoštuje pogodbenih obveznosti in mednarodnih dokumentov. Ta „odgovor“ je nam- (Dalje na 8. strani)

Opozorilo Avstriji

naj izpolni
mednarodne obveznosti

Predsedstvo SR Bosne in Hercegovine se je bavilo s pojavi organiziranega zbiranja in delovanja neofašističnih, terorističnih sil v nekaterih državah, katerih zločinska dejavnost je naperjena proti Jugoslaviji. Pri tem so posebej opozorili na tolerantni odnos avstrijskih oblasti do te dejavnosti, kakor je pokazal tudi nedavni proces proti ustašem v Salzburgu. Poudarili so:

„Ta primer in drugi podobni pojavi preraščajo v politično stališče avstrijskih državnih organov, ki je v nasprotju z državno pogodbo, s katero je Avstrija prevzela obveznosti v mednarodnih odnosih.“

Avstrijo pozivajo, da opusti politiko toleriranja sovražne dejavnosti z njenega ozemlja zoper Jugoslavijo, kar bi bilo v interesu Avstrije, jugoslovansko-avstrijskih odnosov ter miru in sodelovanja v tem delu sveta.

država kljub težkim izkušnjam v času nacizma še vedno ni izklopala iz podedovane ozke nacionalistične miselnosti niti ne dokopala do gledanja sodobnega sveta, ki vidi v manjšinskih pravicah bistven del splošnih človekovih pravic.

Za te elementarne pravice pa se moramo koroški Slovenci dejansko boriti tudi še danes — dvajset let po podpisu državne pogodbe! Saj vendar gre za naš obstoj in nadaljnji razvoj, ko je spričo povsem zamudnega in zgolj delnega reševanja člena 7 in zaradi stalnega pritiska po nemško-nacionalističnih silah naša narodna skupnost ogrožena že v svoji substanci! Zato tudi ne moremo še nadalje čakati niti se pri reševanju odprtih vprašanj ne moremo več zadovoljiti s „politiko malih korakov“, marveč moramo terjati takojšnjo globalno rešitev vseh naših življenjskih vprašanj.

V takem vzdušju je zato dialog vsekakor le težko mogoč in je konfrontacija neizogibna! Kljub temu smo koroški Slovenci pripravljene za sporazumno reševanje, kar najbolj

očitno izpričuje dejstvo, da bomo po številnih spomenicah, vlogah in predlogih od leta 1955 do letošnjega 1975 na željo kanclerja vladi ponovno predali Spomenico ob 20-letnici podpisa državne pogodbe, ki pa bo spričo dosedanjega malenkostnega in nezadovoljivega izvajanja določil člena 7 državne pogodbe vsebovala v bistvu naše dosedanje zahteve, vendar prirojene današnji stvarnosti.

Sedaj je na vladi, ali je pripravljena iskreno in resno spoprijeti se z globalnim reševanjem našega vprašanja v sporazumu in sodelovanju s prizadeto narodno skupnostjo, ali pa namerava še nadalje kapitulirati pred nemško-nacionalističnimi silami.

Za konec samo še tole: Na dan dvajsete obletnice podpisa državne pogodbe se hočemo veseliti nad vsebino člena 7 — naše neodtujljive pravice; ne moremo pa mimo tega, da ne bi izpovedali svojega začudenja in še posebej razočaranja nad poskusi njegove svojevrstne razlage in nad poraznim zavlačevanjem njegove rešitve!

dr. Franci Zwitter

Ob tridesetletnici zmage nad fašizmom in dvajsetletnici podpisa državne pogodbe

prirejata osrednji slovenski organizaciji — Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem — v nedeljo 25. maja 1975 ob 14.30 uri na glavnem trgu v Pliberku

manifestacijo koroških Slovencev

z naslednjim sporedom:

- pozdravne besede zastopnikov manjšinskih organizacij iz drugih držav;
- govora predstavnikov NSKS in ZSO;
- nastopi pevskih zborov, folklornih skupin in godbe na pihala.

Rojaki! Slovenke in Slovenci, mladina!

Zberimo se vsi na manifestaciji, na kateri bomo izpovedali našo nezlomljivo življenjsko voljo in podkrepili našo zahtevo po globalni izpolnitvi člena 7, ki je sad našega doprinosu v boju proti fašizmu.

Na prireditvi bomo z veseljem pozdravili tudi predstavnike manjšinskih organizacij iz drugih držav, prav tako pa tudi pripadnike sosednega naroda, ki se nam bodo solidarno pridružili v boju za resnično in vsestransko enakopravnost, proti vsakršni obliki ugotavljanja, za prijateljsko sožitje obeh narodov v deželi.

Prireditev bo ob vsakem vremenu.

V nedeljo 25. maja vsi na
MANIFESTACIJO KOROŠKIH SLOVENCEV

Narodni svet
koroških Slovencev

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

PRESEDNIK SLOVENSKE VLADE MARINC:

Preštevanje manjšine je ukrep naperjen v omejevanje manjšinskih pravic

Na velikem zborovanju v Ajdovščini ob tridesetletnici ustanovitve prve slovenske vlade so se minulo nedeljo zbrali mnogi tisoči udeležencev ter vodilni predstavniki slovenskega političnega življenja in zastopniki iz drugih republik in iz zamejstva. Slavnostni govornik, predsednik izvršnega sveta SR Slovenije inž. Andrej Marinc, je naglasil, da med pomembne dogodke ob osvoboditvi pred tridesetimi leti spada tudi ustanovitev prve slovenske vlade. Ko je nakazal povojni razvoj, je predsednik Marinc ugotovil, da je Slovenija danes na ravni srednje razvitih evropskih držav: po narodnem dohodku na prebivalca je Italijo celo že preseglata ter se močno približala tudi že Avstriji.

Ob koncu je Marinc spregovoril tudi o položaju slovenske manjšine v Italiji in v Avstriji ter poudaril, da je tridesetletnica osvoboditve ponovno primeren čas, da se vprašamo, kaj bo z uresničitvijo različnih mednarodnih obveznosti in obljub odgovornih predstavnikov po drugi svetovni vojni glede zagotovitve osnovnih pravic in svobo-

ščin, torej osnovnih pogojev, da tudi manjšina živi in se razvija svobodno in enakopravno. „Te pravice niso bile slučajno zapisane v mednarodne sporazume,“ je dejal Marinc, „marveč so rezultat uspešnega antifašističnega boja Slovencev.“

Posebej glede Avstrije je predsednik slovenske vlade poudaril: „Ta mesec mineva 20 let od podpisa avstrijske državne pogodbe. Njeni pomembni deli ali celo pretežna večina obvez ostaja še vedno neuresničena. Slovenci na Koroškem in Štajerskem so še vedno izpostavljeni raznarodovalnemu pritisku velikonemških šovinističnih in neonacističnih elementov, ki se jim s svojim ravnanjem objektivno priključuje sedanja avstrijska vlada. Kako naj sicer razumemo poizkus preštevanja manjšine, ko je bilo sestavljalcem državne pogodbe povsem jasno, kje Slovenci žive. Preštevanje manjšine je zato ukrep, ki zelo spominja na rasno-etnična ugotavljanja iz časa tretjega rajha, ki ga ne moremo drugače razumeti kot ukrep, naperjen v omejevanje manjšinskih pravic.“

Dvajset let zadošča

Predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher je imel na beograjskem radiu pogovor ob 30-letnici osvoboditve, v katerem je zavzel stališče k raznim aktualnim vprašanjem. V zvezi z odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo in posebej s položajem slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji je Kraigher poudaril:

Vprašanja kršitve pravic Slovencev in Hrvatov v Avstriji, pravic, ki so zajamčene z avstrijsko državno pogodbo, ne moremo in ne smemo izvesti iz celotnosti odnosov med SFRJ in republiko Avstrijo. Dejstvo je, da je državna pogodba omogočila celo vrsto postulatov, ki lahko predstavljajo temelj za demokratično, nevtralnno in miroljubno avstrijsko državo. SFRJ je dosledno v svojih že znanih pogledih na odnose med državami zastopala aktivno politiko dobrega sosedstva z Avstrijo in zelo potrpežljivo opozar-

jala avstrijske oblasti, da je uresničitev državne pogodbe temelj za dobre sosedske odnose. Dvajset let nedvomno zadošča, da bi določila uresničiti, ali da bi vsaj obstajala konkretna dobra volja, da bi pogodbo v vseh njenih določilih uveljavljali. Na žalost moramo reči ne samo, da pogodba ni bila uresničena, temveč je čutili, in to v zadnjem času še posebno intenzivno, prizadevanje po reviziji te pogodbe. Kar je bilo po tej pogodbi uresničeno, je bolj rezultat odločnega, vztrajnega boja manjšine in ustreznih jugoslovanskih prizadevanj kot rezultat pozitivnega stališča avstrijskih oblasti do uresničevanja državne pogodbe.

Zdaj smo priče sistematičnih napadov dela avstrijskega tiska in ustreznih odgovornih političnih krogov na našo politiko neuvrženosti in na naš notranji razvoj socialistične demokracije in samoupravljanja. Dejstvo je, da se na ozemlju Avstrije dogajajo zelo nevarne provokacije skrajne politične emigracije, ki so naperjene proti Jugoslaviji, intenzivno pa delujejo tudi sile mednarodne reakcije, ki jim ne ustreza socialistični samoupravni razvoj in tudi ne neodvisnost Jugoslavije, njena politika neuvrženosti ter njen vpliv v neuvrženem svetu in državah v razvoju. Avstrijski politični krogi prejkone računajo s podporo teh sil, saj drugače ni mogoče razumeti dejstva, da smo mi edina država, kateri Avstrija ni vrnila kulturnih zakladov, ki so jih v glavnem avstrijski nacisti v uniformah velikega nemškega rajha naropali v vsej Jugoslaviji in odpeljali v Avstrijo. Prav tako je dejstvo, da Avstrija ni vrnila arhivov, ki bi jih morala vrniti že pred petdesetimi leti. Nadalje je zelo pomembno dejstvo, da obstojijo v Avstriji nacistične in paranacistične organizacije, ki v bistvu neovirano delujejo ter tako slabijo in spodkopavajo naše medsebojne odnose.

Vse to naše odnose obremenjuje; te hipoteke nismo dolžni reševati mi, to je dolžna reševati republika Avstrija. SFRJ spoštuje nedotakljivost avstrijskega državnega ozemlja in se je vztrajno in potrpežljivo zavzemala za dobre odnose. Samo če bo Dunaj reševal odprta vprašanja, nas bo prepričal, da si Avstrija iskreno želi dobro sosedstvo, in v teh perspektivah vidimo reševanje položaja jugoslovanskih narodnih manjšin v Avstriji.

Pravosodje in varnostni organi ščitijo nemškonacionalne sile

V zvezi z obsodbo funkcionarja avstrijskih študentov Reinharda Kannonierja, ki se je na lanskoletnem protislovenskem zborovanju „Heimadienst“ v Salzburgu javno postavil za pravice koroških Slovencev (poročali smo že v zadnji številki našega lista — op. ured.), je tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju sprejel posebno izjavo, v kateri med drugim poudarja:

„Avstrijsko pravosodje je obsodilo enega izmed eksponentov solidarnostnega gibanja, ker se je javno postavil proti neonacizmu in za izpolnitev državne pogodbe, moralno pa je podprlo bujskanje „Heimadienst“ proti koroškim Slovincem. Obsodba Kannonierja je hkrati obsodba solidarnostnega gibanja za pravice koroških Slovencev, enačenje le-tega s kriminalnimi dejanji, poskus ustrahovanja demokratičnih sil v Avstriji ter odvratanje od aktivne borbe za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem.“

Drugačen pa je odnos avstrijskih oblastvenih organov do neofašističnih tolpa Burgerjevega kova, ugotavlja KSS. Opozarja na nedavni dogodek na dunajski univerzi, ko so neofašistični skrajneži skušali razbiti proslavo 30-letnice osvoboditve Avstrije, pri čemer policija kljub opozorilom ni ukrenila ničesar proti neofašistom. Takrat je predstavnik Kluba slovenskih študentov udeležence prireditve opozoril na neovirano zbiranje neofašističnih tolpa na Koroškem, ki celo pod pokroviteljstvom visokih deželnih politikov obujajo spomine na tisočletni rajh pod zastavo s kljukastim križem, na dejstvo, da imajo neonacistične sile na Koroškem toliko politične teže, da se pod njihovim pritiskom razveljavljajo zakoni (kot zakon o dvojezičnih topografskih napisih) in tako s pomočjo pristojnih deželnih in državnih organov izpodkopavajo zarodke vsakega demokratičnega gibanja.

„Tako proces proti Kannonierju — je dalje rečeno v izjavi KSS — kakor naj-novejša provokacija neofašistov na dunajski univerzi sta ponovno pokazala, da se ojačujejo v Avstriji sile reakcije in neonacizma, ki ne nastopajo le proti vsakršnemu poskusu realizacije v državni pogodbi zajamčenih pravic, ampak ogrožajo vsako gibanje v prid napredku in demokraciji. Zato Klub slovenskih študentov na Dunaju ob priliki 30-letnice osvoboditve Avstrije izpod nacifašizma poziva vlado, da v smislu določil avstrijske državne pogodbe nemudoma prepove delovanje nacistične NDP in vseh drugih nemškonacionalnih in protislovenskih organizacij, predvsem „Kärntner Heimadienst!“

V Avstriji neonacizem

medtem ko Evropa slavi 30-letnico zmage nad fašizmom

Medtem ko v teh dneh po vsej Evropi obhajamo 30-letnico zmage nad fašizmom ter se hvaležno in v spoštovanju klanjamo spomenu nešteti žrtev, ki jih je zahteval barbarski Hitlerjev režim, se dogajajo v Avstriji stvari, ob katerih se upravičeno zastavlja vprašanje, ali je naša država res že središče neonacizma in neofašizma. Tista Avstrija, ki se po eni strani rada postavlja v pozo „prve žrtve“ nacistične agresije (iz te predstave porojene zahteve po popravni škodi je nekdanji zahodnonemški kancler Adenauer zelo domiselno zavrnil z ugotovitvijo, da bi Avstriji lahko vr-

nili kosti Adolfa Hitlerja), po drugi strani vsebolj postaja torišče svobodnega izživljanja in širjenja nacistične miselnosti.

Tudi iz najnovejšega časa je dovolj dogodkov, ki to potrjujejo in dokazujejo. Naj omenimo le provokacijo neonacističnih pretepačev, ki so hoteli razbiti proslavo 30-letnice zmage na dunajski univerzi; varnostni organi — čeprav so bili pravočasno obveščeni — niso čutili dolžnosti, da bi poskrbeli za red; očitno se niso hoteli zameriti neonacistom. Povsem drugačna pa je „službena vnema“ oblasti — primer Kannonierja! — takrat, ko gre za „ukrepanje“ proti naprednim demokratičnim silam.

Naravnost izzivalen primer pa je tudi zadnji proces proti skupini neonacističnih atentatorjev na Dunaju, ki so bili deloma obsojeni na zelo mile kazni, deloma pa sploh oproščeni, čeprav je bilo dokazano, da so s svojim dejanjem ogrozili življenje več sto ljudi. Gre za skupino desetih neonacistov, ki so leta 1972 vrgli bombo v nek dunajski kinematograf ter si le nekaj tednov pozneje izbrali tudi še neko policijsko postajo za cilj svoje „dejavnosti“. Vendar so bile sodne oblasti izredno prizanesljive ter so — v kolikor so atentatorje sploh obsodile — izrekle tako malenkostne kazni, da bi jih lahko smatrali kot nagrado za protizakonito dejavnost.

Predvsem pa se sodišče ni hotelo baviti s političnim ozadjem, namreč z dejstvom, da so atentatorji pristaši odnosno člani zloglasne Burgerjeve NDP. Celotno državnih tožilec je za glavnega obtoženca ugotovil, da se že mnogo leta udeležuje v krogih, v katerih bolj ali manj prikrito gojijo nacistično miselnost. Kljub temu pa sodišče ni videlo „vzroka“, da bi ukrepalo v smislu zakonov in določil državne pogodbe, ki izrecno prepovedujejo vsakršno obnavljanje nacistične miselnosti in dejavnosti. Nasprotno: mirno je dopuščalo, da so obtoženci celo sodno dvorano zlorabili za svojo politično manifestacijo.

Na nedeljski svečanosti v bivšem nacističnem taborišču smrti Mauthausen je zvezni predsednik dr. Kirchschräger dejal, da Avstrijo teži breme nekdanjega trpljenja mnogih ljudi, ki so bili žrtve „satanskega dejanja fanatikov neke ideje“. Toda ob zadnjem razvoju v Avstriji je treba ugotoviti, da Avstrijo ne težijo le bremena iz preteklosti, marveč z veliko težo pada nanjo tudi krivda iz sedanjosti — namreč odgovornost za nemoteno zopetno oživljanje nacizma, ki v različnih oblikah vedno bolj predrzno dviga glavo, naj bodo to potem atentati in izzivanja NDP-jevskih pristašev na Dunaju ali pa razstreljevalci partizanskih spomenikov ter hujskači proti Slovincem in njihovim pravicam (npr. geslo „Veliki strup, slovenska gimnazija!“ na zborovanju na Koroškem).

Odgovornost za vse to nosijo pristojne oblasti, odgovornost nosijo merodajni politični dejavniki, ki nočejo izpolnjevati zakonitih in mednarodnih obveznosti, da bi pravočasno zavrnili ta nevarni razvoj!

Osrednja proslava ob 30-letnici osvoboditve

Osrednja slovenska proslava ob 30-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom bo jutri 10. maja ob 11. uri v Ljubljani, kjer bodo odkrili tudi spomenik revoluciji. Na prireditvi pričakujejo več kot sto tisoč udeležencev iz vseh delov Slovenije, pa tudi iz zamejstva — iz Koroške in Trsta ter Gorice. Slavnostni govornik bo predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher.

Pravzaprav se bo osrednja proslava začela že danes zvečer, ko bodo v Ljubljani odkrili spomenik legendarnemu komandantu slovenske partizanske vojske, narodnemu heroju Francu Rozmanu - Stanetu.

Proslava 30-letnice zadnjih bitk za osvoboditev na ozemlju Slovenije pa bo 17. maja na Poljanah pri Prevaljah, kjer se bodo zbrali predvsem prebivalci koroških občin z obeh strani meje. Slavnostni govor bo imel predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič, o pomenu zadnjih vojaških operacij v drugi svetovni vojni pa bo govoril predsednik zveze borcev Jugoslavije Kosta Nadj.

Število pripadnikov manjšine ugotavljajo samo tisti, ki hočejo okrniti njene pravice

Kakor smo poročali že prejšnji teden, je bilo v zadnjem času pred raznimi forumi Združenih narodov obširno govora o manjšinski problematiki v Avstriji in posebej o neizpolnjevanju tozadevnih obveznosti, ki jih Avstriji nalagajo mednarodne pogodbe in konvencije.

Med drugim je bila razprava o manjšinski problematiki tudi v pododboru za odpravljanje diskriminacije in za zaščito manjšin, ki deluje v okviru komisije OZN za človekove pravice. V tem forumu je jugoslovanski predstavnik A. Božovič sicer govoril na splošno, vendar ob njegovih odločitvah o neizpolnjevanju mednarodnih obveznosti glede manjšin ter resnih opozorilih na zlorabljanje popisa prebivalcev v namene prikraševanja pravic manjšin in njihove končne asimilacije za nikogar ni bilo dvoma, da je pri tem mislil tudi in predvsem na Avstrijo in njeno manjšinsko politiko.

Jugoslovanski predstavnik je spomnil, da je bilo problemu zaščite pravic pripadnikom etničnih, verskih in jezikovnih skupin — gotovo ne brez razloga — posvečenih že več seminarjev Združenih narodov. Posebej je omenil zadnji tak seminar, ki je bil lani v Ohridu, katerega zaključki kažejo — kakor je naglasil Božovič — da so problemi odpravljanja diskriminacije ter zagotavljanja pravic in zaščite narodnih, etničnih in drugih manjšin postali problemi svetovnega značaja in pomena. Kajti problem zagotavljanja pravic in zaščite manjšin ni važen samo za zagotavljanje človekovih pravic v svetu, marveč tudi za krepitev mednarodnega miru in razumevanja. Zato bi reševanje problema manjšin med državami na podlagi spoštovanja človekovih pravic pripomoglo, da se zgradijo mostovi razumevanja, sodelovanja in prijateljstva med sosedami in bi se omogočilo, da bi ti problemi bili izvor nesporazumov in sporov.

„Na žalost pa se srečujemo z dejstvom,“ je poudaril jugoslovanski predstavnik, „da v nekaterih državah negirajo obstoj manjšin, medtem ko v drugih, celo v tistih državah, kjer obstajajo jasno definirane obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb,

pravic manjšin ne spoštujejo, ali pa pristopajo k izpolnjevanju obveznosti s tendenco, da bi jih izigrali. Odločajo se za razne oblike preštevavanja, s pomočjo katerih bi lahko pravice apotekarsko dozirali, jih zmanjševali in končno povsem negirali. V enem in drugem primeru je skrajni cilj isti: odrekanje pravic manjšinam do lastnih svojstvenosti, kulture in jezika ter njihova nasilna asimilacija.“

Božovič je menil, da se veliko govori o vprašanjah, kot so definicija, subjektivni faktor odnosno želja manjšine, da ohrani svoje tradicije in svojstvenosti, število pripadnikov manjšine in uradno priznanje obstoja manjšine. Vendar vsi zelo dobro vemo, je dejal Božovič, o čem je govora. Vprašanje je samo, ali pristopimo k problemu v dobri veri, ali obstoji pripravljenost, da se zagotovi spoštovanje pravic manjšin in se izpolnijo obveznosti, ki izvirajo iz mednarodnih sporazumov. Subjektivni faktor je gotovo važen, ni pa tudi odločilen. Če bi se k vprašanju spoštovanja manjšinskih pravic pristopilo bona fide, se problem subjektivnega faktorja niti ne bi postavljali; v pomanjkanju takega pristopa pa bi se mogel subjektivni faktor zlorabljati in se

zlorablja za trditve, da pripadniki manjšin nočejo koristiti pravic, ki jim pripadajo.

V zvezi z vprašanjem manjšinskih pravic tudi iz odgovorov vlad izhaja — je ugotovil jugoslovanski predstavnik — da ni odločilno število pripadnikov manjšine in da ni problemov, če se pristopa k pravicam manjšin z občutkom zavesli o pomenu manjšin za razvoj dobrososedskih odnosov in za pospeševanje miru ter sodelovanja. „Če pa se k vprašanju manjšin pristopa s predsodki in pomisleki, potem se pripisuje številu poseben pomen kot faktorju, ki bi naj omogočil izmikanje pred mednarodnimi obveznostmi, stalno zmanjševanje — ozemeljsko in vsebinsko — pravic pripadnikov manjšin in njihovo prisilno asimilacijo. S tem namenom se govori tudi o številnih posebnih vrstah, ki bi se izkoristila za izvajanje pritiska na ljudi, ki bi želeli ohraniti svoje narodnostne, kulturne in druge značilnosti in uživati pravice, ki jim pripadajo.“

Glede uradnega priznavanja manjšin pa je Božovič dejal, da je to priznavanje gotovo ena od osnovnih predpostavk, „ne tako, da se prizna obstoj manjšine, ampak da se večinoma — kajti problem je v večini in ne v manjšini — prikaže, da je dolžna obveznosti izpolniti ter da je v njenem in v širšem interesu, da spoštuje pravice narodnosti, ki so že stoletja tu in so se kljub pritiskom obdržale ter imajo pravico do tega. Toda kakorkoli že so važni uradno priznanje in pravni akti, nič manj ni pomemben občutek dolžnosti določene države, da gotovemu številu svojih državljanov — kajti gre za njene lojalne državljane — ustvari pogoje, da ohranijo svojo tradicijo in svoj značaj in da v praksi uživajo pravice, ki jih jim dajejo ustava in drugi dokumenti.“

Odrto pismo esperantistom v Avstriji:

Protest in poziv

zaradi položaja slovenske in hrvaške manjšine

Zveza esperantistov Jugoslavije je sprejela posebno Odrto pismo esperantistom v Avstriji, v katerem izraža zaskrbljenost zaradi zaostrenega položaja slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. Odrto pismo je bilo posredovano sredstvom obveščanja v Jugoslaviji, prav tako pa tudi jugoslovanskim organom oblasti, avstrijskemu veleposlaništvu in konzulatom, avstrijskim organizacijam esperantistov, organizacijam esperantistov v sosednjih državah ter vodilnim mednarodnim esperantskim organizacijam.

Odrto pismo, s katerim se tudi esperantisti vključujejo v prizadevanja za pravično in zakonito reševanje manjšinskega vprašanja v Avstriji, ima naslednjo vsebino:

Esperantisti v Jugoslaviji že nekaj let z zaskrbljenostjo spremljamo stalno slabšanje položaja slovenske in hrvaške manjšine v sosednji Avstriji. To stanje se vedno bolj zaostreje z gonjo, ki se je začela z nasilnim odstranjevanjem dvojezičnih krajevnih napisov v krajih, kjer živita dve narodnosti.

Takšno početje je za nas popolnoma nerazumljivo. Nerazumljivo zato, ker so taki napisi, kot izraz jezikovne enakopravnosti, na dvojezičnih področjih v Jugoslaviji in v vseh demokratičnih deželah samoumevni in ne motijo večinskega naroda.

Z zaskrbljenostjo spremljamo to gonjo, ker vzdrušje nestrpnosti med narodnostmi ogroža že ustvarjene prijateljske odnose med sosedi, ki smo jih gojili v zadovoljstvo obeh strani. Kot esperantisti smo zaskrb-

ljeni zato, ker so načela enakopravnosti jezikov, strpnosti med narodnostmi in prijateljsko sožitje izhodišča gibanja, kateremu pripadamo. Zato odklanjamo vsakršno jezikovno prisiljevanje, vsakršno narodnostno zapostavljanje in kakršnokoli nespoštovanje osnovnih človekovih pravic, med katerimi je tudi materin jezik.

Iz zgodovinskih izkušenj in iz poka nedavne preteklosti vemo, da se iz šovinističnih konceptov in narodnostne nestrpnosti rodi le teror in vojna. Da se je le enotna fronta demokratičnih sil uspela upreti fašističnemu razčlovečenju in da je le taka enotnost demokratičnih sil uspela in še danes uspeva usmerjati razvoj sveta po načelih demokratičnosti, enakopravnosti in medčloveške strpnosti.

Ker so esperantu botrovala ista

načela demokracije in humanizma, se prav dobro zavedamo, da le v takem vzdrušju esperanto lahko živi in se lahko uveljavlja. Zato pojavi, kot smo jim priča na avstrijskem Koroškem in še v nekaterih drugih delih sveta, opozarjajo ves demokratični svet in zato tudi esperantiste na nevarnost in budnost.

Upoštevajoč dejstvo, da je današnja Avstrija nastala kot žrtev fašizma iz pogodbenega sporazuma zmagovitih demokratičnih sil nad fašistično tiranijo, oživljanje takih nacističnih pojavov v Avstriji razumljivo in upravičeno dviga protest vsega demokratičnega sveta. Jugoslavija, katere narodnosti so neposredno ogrožene, s tem večjo pozornostjo spremlja fašistične izpade v sosednji deželi, s katero smo vedno hoteli in tudi v bodoče želimo živeti v prijateljstvu in dobrem sosedstvu.

Zaskrbljeni, vendar odločni,
protestiramo

proti jezikovnemu zapostavljanju, narodni nestrpnosti in ogrožanju obstoja slovenske in hrvaške narodnostne manjšine, ki sta postali žrtev oživljenega fašističnega in šovinističnega besa samo zato, ker so se njihovi pripadniki rodili v slovenski ali hrvaški družini v mejah sosednje Avstrije; izražamo

solidarnost

z vsemi demokratičnimi naprednimi silami v njihovem boju proti skupnemu sovražniku in

pozivamo

avstrijske esperantiste in njihove prijatelje, naj okrepijo skupno demokratično fronto z javno obsodbo jezikovne diskriminacije v lastni državi in v svetu sploh, saj se iz jezikovnega razlikovanja rojeva nova kulturna, politična in tudi gospodarska diskriminacija, nezdržljiva z osnovnimi človekovimi pravicami.

Priložnost zavzeti stališče k temu pozivu bodo imeli esperantisti Avstrije in mnogih drugih držav že v naslednjih dneh. Kajti jutri se začne v Beljaku 27. mednarodni kongres železničarjev-esperantistov, ki se bo do 16. maja bavil z raznimi problemi širjenja in uveljavljanja tega mednarodnega jezika.

Tudi te obveznosti nalaga Avstriji državna pogodba

Prihodnji teden bo minilo dvajset let od podpisa avstrijske državne pogodbe, s katero je postala naša domovina spet suverena, neodvisna in demokratična država. Ta državna pogodba pa nalaga Avstriji tudi določene obveznosti, med temi naslednje:

● Člen 6 — Človekove pravice

1. Avstrija bo ukrenila vse potrebne ukrepe, da bo vsem, ki živijo pod avstrijsko suverenostjo, ne oziroma se na raso, spol, jezik ali vero, zagotovila uživanje človekovih pravic in osnovnih svobod, všteti svoboda izražanja mnenja, svoboda tiska in objavljanja, veroizpovedi, političnega mnenja in javnega združevanja.

2. Avstrija se nadalje obvezuje, da zakoni, veljavni v Avstriji, ne bodo ne po svoji vsebini ne pri izvajanju povzročili diskriminacije med prebivalci z avstrijskim državljanstvom glede na njihovo raso, spol, jezik in vero, bodisi glede na njihove osebnosti, lastnino, delo, poklicno in finančne interese, njihov pravni položaj, politične in državljanske pravice ali na kakem drugem področju.

● Člen 7 — Pravice slovenske in hrvaške manjšine

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.

4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora preprečiti.

● Člen 9 — Ukinitve nacističnih organizacij

1. Avstrija bo dokončala ukrepe, ki so jih na avstrijskem ozemlju že začeli s sprejetjem ustreznih zakonov, ki jih je odobrila zavezniška komisija za Avstrijo, o ukinitvi nacionalsocialistične stranke in organizacij, ki so združene s to stranko oziroma jih ta nadzoruje, všteti politične, vojaške in polvojaške. Avstrija si bo tudi nadalje prizadevala, da bi iz avstrijskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja odstranili vse sledi nacizma, da bi tako zajamčila, da omenjene organizacije ne bodo več oživele v kakršnikoli obliki, in da bi tako preprečili vsako nacistično ali militaristično dejavnost ter propagando v Avstriji.

2. Avstrija se obvezuje, da bo razpustila vse fašistične organizacije na svojem ozemlju, tako politične, vojaške in polvojaške kot tudi vse druge organizacije, ki goje kakršnokoli dejavnost, sovražno Združenim narodom, ali hočejo ropati prebivalstvo njegovih demokratičnih pravic.

3. Avstrija se obvezuje, pod grotnjo kazenskih sankcij, ki jih je treba takoj določiti v soglasju z avstrijskimi pravnimi predpisi, da bo prepovedala obstoj in dejavnost vseh omenjenih organizacij na svojem ozemlju.

● Člen 19 — Vojaški grobovi in spomeniki

1. Avstrija se obvezuje, da bo spoštovala, varovala in vzdrževala grobove vojakov, vojnih ujetnikov in v Avstrijo prisilno deportiranih državljanov zavezniških sil in drugih združenih narodov, ki so se bojevali proti Nemčiji; isto velja tudi za spominske plošče, nagrobnike in spomenike v spomin vojaški slavi armad, ki so se na avstrijskem državnem ozemlju bojevale proti hitlerjevski Nemčiji.

Vsaj v kolikor gre za obveznosti, ki jih nalagajo Avstriji navedeni členi državne pogodbe, moramo ugotoviti, da je Avstrija vse doslej zelo slabo izpolnjevala svojo dolžnost. Položaj slovenske in hrvaške manjšine se v teh letih kljub jasnim določilom člena 7 ni izboljšal, v marsikaterem pogledu se je celo poslabšal. Prav tako postavlja Avstrijo v skrajno dvomljivo luč neovirano delovanje najrazličnejših skupin in organizacij, ki svoje duhovne povezave z nacizmom prav nič ne prikrivajo. Zlasti pa meče senco na ugled Avstrije dolga vrsta zločinskih atentatov na grobišča in spomenike protifašističnih borcev — zavezniških vojakov.

Zato je povsem upravičen občutek, da Avstrija doslej še ni izpolnila zaupanja, ki so ga ji s podpisom državne pogodbe pred dvajsetimi leti izkazali vsi tisti narodi, ki so se borili proti fašizmu za svobodo tudi Avstrije!

aula slovenica

Celovec
Paulitschgasse 5-7

v a b i n a

razstavo grafik in male plastike

Janeza Boljke

ki bo odprta od 9. do 24. maja 1975 od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro, ob sobotah pa med 9. in 13. uro.

Prisrčno vabljeni!

STONE SVETINA

278

UKANA

TRETJA KNJIGA

Brez besed se je zasukal na peti in odšel iz barake. Zunaj je s polnimi pljuči zajel svež zrak. Zdelo se mu je, da mu je v nosu ostal smrad po ožganem mesu in dimu. Nekje v globini srca so se mu ta bedna bitja zasmilila. Ali je tudi on postal slabič? Saj nima moči, da bi prevrnil kanglo z bencinom in pritaknil vžigalico... Nekoč mu je fuhrer dejal, da jih hoče osvoboditi ponižujočega slepila, ki se imenuje vest. Na moč se je trudil, toda kazno je, da jih ni osvobodil. Šele sedaj prihaja čas, v katerem močni postajajo slabi zaradi moralnih predsodkov, slabi pa postajajo še močnejši in sčasoma bodo postali celo nesramni...

Skoraj zbežal je iz taborišča. Z gnusom se je obrnil stran, ko je zagledal še nekaj mrtvakov. Videti je bilo, da so se hoteli odplaziti iz tega prekletega kraja, pa so omagali...

Nekoč mu je dejal major Wolf, ko sta se pogovarjala o taboriščih, da se svet razvija naprej in ne nazaj in da taborišča ne prinašajo Nemcem nič dobrega, zlasti pa ne časti. In še to je dodal, da sta Adam in Eva s Kajnom in Abelom na tej zemeljski obli spočela nekaj hujšega kot zverinjak...

Zdravnik je opravil svoje delo naglo in vestno. General se je naglo preoblekel v civilno obleko. Rahel obču-

tek kesanja in sramote ga je obšel, ko ga je takšnega zagledal polkovnik von Suler. Avtomobil ni šofer zanj sta bila nared. Polkovnik mu je čisto mirno izročal ponarejene listine. General ga je srepo pogledal. V dnu njegovih zenic je hotel odkriti, kaj misli o njem. Ali verjame v njegovo skrivno poslanstvo, ali pa ga ima za dezerterja? Sam sebi se je zdel podoben kapitanu, ki prvi sede v rešilni čoln in odplave od potapljaljoče se ladje...

„Polkovnik von Suler! Upam, da boste v redu spravili te naše prijatelje v roke našim sovražnikom Angležem, ne da bi se jim spoloma kaj pripetilo!“ Z glavo je pokazal proti listemu delu kolone, kjer so v črnih mercedesih sedeli cerkveni veljaki in drugi predstavniki kontrarevolucije.

Sedel je v avto in šofer je odpeljal ob stoječi koloni naprej. Pred generalom je zazijalo žrelo predora skozi goro, prepojeno z znojem, sovraštvom, klefvami in krvo ljudi v zebrih oblačilih. Ali je to pot v novi svet? „Kdove kakšne sadove bo rodila njihova kri?“ se je vprašal. „In kdove kakšne sadove bo rodila naša, saj smo jo prelivali po vsej Evropi in še drugod.“ Spomnil se je na majorja Wolfa. Kaj neki bi mu odgovoril na to vprašanje?

19

Takoj ko je menil, da je general prekoračil Karavanke, se je tudi major Wolf pričel odpravljati na odhod.

Uradi varnostne policije in varnostne službe v Park hotelu so bili podobni zabaviščnemu prostoru po veliki krokariji. Tla so bila nastlana z nepomembnimi papirji, predali odprti, prav tako velike železne omare, kjer so bili shranjeni strogo zapu ni spisi in kartoteke. Vse je bilo prazno. Peči pa okajane. Po kotih je stalo nešteto praznih steklenic vsakovrstnih pijač. Predstavniki policije so jih popili na račun poraza...

Uradništvo je bilo izginilo z zadnjim transportom. Vlak je odpeljal navsezgodaj, takoj za dolgimi transporti vojaštva in orožja, ki so se vrstili že nekaj dni. Major Wolf je imel poročila, da je predor že prost. Zato je z vlakom poslal tudi Lotte, čeprav je hotela vztrajati z njim do konca. Ganiła ga je njena privrženost, a vseeno se ni mogel ozirati nanjo. V tem položaju ni bila več v njegovih načrtih. Nekaj poljubov in solz — in izginila je med begunci. Utopila se je v množici uradništva, moških in žensk, žalostna, drobcena in nepomembna...

Že zvečer je izvedel, da vlak ni mogel skozi predor. Tik pred njim so progo razstrelili partizani. Odred in Ozna sta zajela vse umikajoče se ter jih tik pred prihodom enot neke motorizirane divizije odvlekla v gozd.

Negotova usoda Lotte ga je vznemirila. Nenadoma se je počutil kot medved na razbeljeni plošči. Pokanje se je približevalo jezeru. Njegove zaupnice, ki jih je svoj čas tešil tako ali drugače, so mu sporočile, da so odšli k partizanom zadnji moški, ki so vsa vojna nihali sem in tja ali celo sodelovali z Nemci. Teh „majskih izletnikov“ se ni bal. Jeseniško-bohinjski odred pa se je pomikal proti Koroški in se tudi ni bilo ba ti, da bi jih napadel. Komandant mesta Bled Niko je zbiral svoje čete na Pokljuki, kamor so šli tudi oddelki Ozne. Kljub temu se ni počutil čisto varnega. Pred nekaj tedni so napadli žandarmerijsko postojanko v Gorjah, le nekaj kilometrov od jezera, jo požgali in pobili skoraj vso posadko. Zadovoljen je bil, da se je bataljon Vojske državne varnosti, ki ga je svoj čas vodil Tonček, z brigado pomikal proti Trstu. Ti bi mu bili najbolj nevarni.

Vesel je bil, da je izginil Tonček v neko šolo in da razen Nestorja nihče ne ve, kako jim je bil nevaren.

Zveze so še delovale. Iz begunjske kaznilnice je dobil vesti, da jo napada Koroški odred. Naročil je poveljniku, naj se drži. Jetnike so imeli zaprte samo za vsak primer:

PRAVI POMEN 10. OKTOBRA:

Opozorilo na neizpolnjene obljube

ne pa slavljenje „zmage v nemški noči“

Pred nekaj tedni — bilo je 27. marca 1975 — je občinski svet v Dobri vasi sprejel sklep, po katerem bo tudi Dobrla vas dobila svojo „cesto 10. oktobra“; po besedah župana Ustra v počastitev 10. oktobra 1920, ki da je častni dan vseh Korošcev, tudi Slovencev, ki so vendar tudi deloma glasovali za Avstrijo. Proti sklepu je glasoval edino slovenski občinski odbornik dr. Luka Sienčnik, ki pa si je s tem nakopal strupene napade nemških nacionalistov, na čelu s Heilmattendienstom, ki se je oglašil s posebnim letakom, v katerem kritizira nezaslišano ravnanje dr. Sienčnika ter mu po ovinkih in tudi naravnost očita neljalnost.

Na seji dne 25. aprila je dr. Sienčnik svoje zadržanje v tem vprašanju obširno utemeljil. V začetku svojih izjav je zastavil vprašanje, ali je res tako, da bi se 10. oktobra 1920 mogli veseliti vsi Korošci. Ali niso bile vse proslave 10. oktobra v prvih letih po plebiscitu prave „horuk-proslave“, pri katerih se je masivno hujskalo proti Slovincem? Posledica takih izpadov pa je bilo razdraženo razpoloženje med prebivalstvom.

„Zgodovina nam kaže“, je dejal dr. Sienčnik, „da so 10. oktober vedno razumeli kot dan zmage nad listimi, ki so se znamenitega 10. oktobra 1920 odločili za Jugoslavijo, kar je bilo po pravih plebiscitu tudi njihova polna pravica in jih zaradi tega nihče ne bi smel preganjati. In vendar so morali koroški Slovenci zlasti v dobi Hitlerja zaradi svoje slovenske narodnosti prenašati neizmerno gorje. Da bi ta čas lažje premostili, se je koroška deželna vlada v začetku petdesetih let izrekla proti nadaljnjim plebiscitnim proslavam; žal pa je ta odločitev ostala le na papirju. Proslave so se nadaljevale leto za letom in se celo stopnjevale, leta 1970 pa so dosegle dosedanj vi-

šek. K tej 50-letnici so pritegnili vse, le sodelovanju slovenskih sodeželanov so se, tako so mislili, lahko odpovedali, saj le-ti uradno niso več obstajali. Tudi ta zavrnitev Slovencev je jasen dokaz, da proslava 10. oktobra ni mogoče razumeti kot dnevov veselja vseh Korošcev.“

Nato je dr. Sienčnik spomnil na

MATURANTJE LETNIKA 73/74

Maturitetno srečanje bo v soboto 17. maja 1975; ob 18. uri se zberemo pri Kostli.

Vsi prisrčno vabljeni!

svečane obljube, ki jih je tik pred plebiscitom dal takratni koroški deželni zbor, ko je 28. septembra 1920 zagotovil,

■ da morajo kot podlaga bodoče deželne politike veljati sprava in pravičnost;

■ da hoče slovenskim deželanom zdaj in za vse čase zavarovati njihove jezikovne in narodne posebnosti;

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na proslavo

MATERINSKEGA DNEVA v nedeljo 11. maja 1975 ob 14.30 uri popoldne in 20. uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Matere in tudi vsi ostali prisrčno vabljeni.

O d b o r

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ vabi na proslavo

MATERINSKEGA DNEVA v nedeljo 11. maja ob 14.30 uri pri Voglu v Št. Primožu. Otroci in šolska mladina bodo z recitacijami, pesmimi, igrkami in glasbo pokazali ljubezen do naših mater.

Vsi, posebno pa naše matere prisrčno vabljeni!

Odbor

■ da bodo ta načela po izvedeni zopetni združitvi sporazumno sklenjena z zastopniki koroških Slovencev.

„Ta svečana izjava — je dejal dr. Sienčnik — je napotila marsikatero koroškega Slovence, da je svoj glas oddal za Avstrijo. Namen septembrske izjave je bil torej dosežen, toda ali je koroška deželna vlada obljubo tudi izpolnila? Razvoj dogodkov kaže drugače. Zgodovinsko dejstvo je, da na Koroškem v desetletjih po plebiscitu lahko ugotovimo prekomerno močno nazadovanje slovenskega elementa. To se gotovo ne bi zgodilo, če bi oblasti izpolnile tisto, kar so obljubile 28. septembra 1920.“

V podkrepitev je dr. Sienčnik navedel tudi naslednje podatke: Po nemških virih je bilo za časa plebiscita prebivalstvo takratne cone A, torej na ozemlju do Mostiča (Brückl) in Celovca, do 70 odstotkov slovensko, kajti tistim 15.279 osebam, ki so 10. oktobra glasovali za Jugoslavijo, moramo po dr. Martinu Wutteju prišteti še več kot 10.000 Slovencev, ki so glasovali za Avstrijo; torej je bilo na tem ozemlju okoli 25.000 slovensko govorečih in okoli 12.000 nemško govorečih Korošcev. Kljub tej dvetretjinski slovenski večini pa so bili takoj po plebiscitu vsi slovenski in dvojezični napisi na kolodvorih, uradih in cestah odstranjeni in nadomeščeni z nemškimi.

„To Slovincem sovražno dejanje je bilo izvedeno, ne da bi kogarkoli vprašali,“ je naglasil dr. Sienčnik. „Kje pa je takrat bila demokracija, o kateri se toliko govori? Ali ni bila tudi prva republika demokratična država? Če bi bili takrat bolj strpni, ne bi bil potreben napad na napise leta 1972 in naša vlada ne bi bila prisiljena sprejeti zakon, ki ga potem ni bila sposobna tudi izvajati. Tako gledano, bi moral biti 10. oktober za vse, ki imajo kaj odločali, opozorilo, da je vse tekmo pol stoletja dane obljube treba tudi izpolniti. Žal pa sem prepričan, da večina 10. oktobra ne razume tako; za njo je in ostane 10. oktober „zmaga v „nemški noči“, kakor se je izvrstno izrazil dr. Hans Steinacher.“

ZA MATERINSKI DAN:

Moji materi

Večkrat neskrbno, kot metulj na trati,
ko sonca veseli se, lahno leta,
počiva mirno, sreblje med iz cveta,
skrbi zaduhle hotel sem odgnati.

Kako lepo sem revež hotel spati,
kako bila je pesem glasno peta —
in vendar žalost ni bila mi vzeta,
nebo hotelo ni mi sreče dati.

Kaj ni pustilo v duši mi pokoja,
kaj vsako je veselje mi grenilo,
solze ponoči mi v oko vabilo?
Oh, gledal sem Vas, mila mati moja,
kako Vas kruta žalost v grob podira —
srce ječi mi, duh bolan umira . . .

Ivan Cankar

Film „Cvetje v jeseni“ na Obirskem

Slovenska prosvetna zveza, ki je od RTV Ljubljana dobila na razpolago barvni film „Cvetje v jeseni“, da ga predvaja pri slovenskih prosvetnih društvih, je doslej izvedla že vrsto takih večerov. Poročali smo, kako film povsod dobro sprejemajo in da so taki večeri nadvse uspešni. Na nad dvajsetih predstavah je film videlo že nad dva tisoč ljudi, kar je z ozirom, da film predvajajo tudi v manjših krajih, zelo lep uspeh.

Predzadnja predstava „Cvetja v jeseni“ je bila pri Kovaču na Obirskem, kjer je tamošnje novo ustanovljeno Slovensko prosvetno društvo „Obir“ naprosilo Slovensko prosvetno zvezo, da tudi med njihove člane in prijatelje pride s to predstavo. In tudi na Obirskem je to bil vsestranski uspeh. Dvorana pri Kovaču je 24. aprila bila premajhna. Nad sto ljudi je prihitelo, da vidi čudovit film, posnet po istoimenskem romanu Ivana Tavčarja.

Številno občinstvo je v imenu društva pozdravil Valentin Polanšek, ki je poseben pozdrav izrekel tudi predstavniku SPZ in tudi zahvalo za posredovani film. Slovenska prosvetna zveza je novo ustanovljenemu društvu odstopila celotni izkupiček vstopnine in s tem društvu pomagala, da je ob začetku prišlo do nekaj finančnih sredstev. SPZ ob predvajanih filmih „Cvetje v jeseni“ društvom sploh ne zaračunava tozadevnih stroškov, kar je za sleherno prosvetno celico lepa pomoč.

SPZ ima film „Cvetje v jeseni“ še nekaj časa na razpolago, zato svetujemo krajevnim društvom, da se s tozadevnimi željami obrnejo na njeno tajništvo.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na satirični kabaret

ŠEL JE POPOTNIK SKOZI KOROŠKI VEK

ki ga je napisala Anita Hudl. Nastopata igralska skupina „Oder 73“ in ansambel Belamies.

Prireditve bo na binkoštni ponedeljek 19. maja ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pliberku. Po prireditvi zabava z godbo in plesom.

Prisrčno vabljeni

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA

precej večjega, sicer ne tako lepega jezera . . .“

„Prav gotovo vas bom prišel obiskat, da bova skupaj lovila ribe. Krmiti ste jih znali res imenitno!“

Na jugozahodni strani jezera so hrumele eksplozije. Stotnik se je vznemiril. Zaloga ribe mu je ostal v ustih.

„Po moji pisarni tolčejo z minometi! Psi imajo utice na dvorišču, pa mi lahko katerega ubijejo! Smilijo se mi živali . . .“

„Saj res! Pajdite in rešite jih. Odpnite verige, stotnik, spustite živali! Konec je, z nami vred so opravili svoje delo. Zdaj naj se znajde vsak po svoje. In najdejo svoj si nove gospodarje. Vzemite tudi mojega Locka, da ne bom imel pri slovesu težav!“

Poklical je psa. Dvignil se je in pomahal z repom. Vzpel se je na Wolfa in ga nekajkrat obližnil. Major ga je pobožal in mu dal nekaj sladkorčkov. Pes jih je hlastno zgrizel in oči so mu hvaležno sijale. Potem ga je stotnik Vogt zapel na jermen. Rad je šel z njim, saj ga je bil vajen.

Wolf ju je pospremil do avtomobila. Spremljal je avto s pogledom, dokler ni izginil.

„Vse mine,“ si je dejal, ko se je napotil v svoj urad. Imel je še neke posebne opravke. Ne bi bil Wolf, če jim za slovo ne bi še ene zagodel . . .

Iz jeklenega torsoja je vzel štiri dosjeje in jih vtaknil v svojo mizo pod spodnji predač. V drugi predač pa je položil šop evidenčnih kartic posebno izbranih agentov. Med temi dokumenti so bili potvorjeni podatki o štirih pomembnih ljudeh — z njimi naj bi obračunali listi, ki bodo prišli na oblast. To naj bo za njegove nasprotnike rebus, ki ga bodo reševali dolga leta in ga ne bodo nikoli rešili. Od ljudi, katerih dokumente je pustil, sta bila dva prava agenta, druga dva pa njegova zagrizena nasprotnika, ki sta jim povzročila ogromno škodo in preglavic. Pustil

je tudi podatke za župana. To pa za primer, če podlasica ne bo bežala z Nemci in če se je pravočasno skušala zavarovati na obe strani — že dolgo ga je sumil, pa mu ni mogel dokazati

To bo za Ozno tempirana mina, pravzaprav strup, ki deluje počasi in zanesljivo. Samozadovoljno se je zarežal. Ne bodo ga pozabili!

Skrbno pa je počistil za seboj sleherno sled za Agentom Alfa. Prezrl ni niti lističa. Kmalu po ofenzivi mu je bil Alfa poslal zadnji pozdrav. Sporočil mu je, da se korpus pripravlja na vdor v Trst in da bosta dva gorenska odreda prodirala proti Koroški. Poročilo je sklenil z željami za Wolfovo srečno vrnitev v rajh. Sicer pa Alfa ni bil edina velika riba, ki je ostala neodkrita . . .

Zdaj je bil skrajni čas za beg. Prišli so mu poročati, da se enote Ozne in komande mesta nevarno približujejo.

Pred vrati so ga čakali črni mercedes in njegova dva plavolasca s togima obrazoma. Naglo so zdrveli proti letališču. Tu ga je na zeleni livadi že čakal pilot s prižganim motorjem.

„Gospod major, pošteno ste mi zrahljali živce. Povem vam odkrito, da me nista stražila dva vaša vso noč in dan, bi vam jo bil že davno pobrisal.“

Wolf je lezel v letalo in se smehljal:

„Vi mi prav gotovo ne bi ušli! Preveč ste odkritosrčni in predobre ocene imate.“

„Strah me je bilo, gospod major, odkrito priznam. Povsod naokoli poka. Najbolje, da takoj odletiva, sicer naju bodo zgrabili za rep!“

Medtem ko je pilot natovoril še majorjevo opremo, je Wolf segel v roko obema plavolasema. S prstom jima je pokazal na snegove gore, katere vrh je prebadal oblake.

„Drevi se priključita stotniku Vogtu. Za Karavankami pa boste prosti! Na dogovorjenem mestu so za vas pripravljene civilne obleke. Denarja imate in tudi ponarejene izkaznice vam bodo prišle prav, da ne boste prišli v roke Angležem!“

Letalo se je srečno dvignilo. Major je imel občutek, da se je znova rodil. Zdelo se mu je, da se iz sinjih višav in iz megle vesolja spušča vanj novo življenje. Pilot je prosil, da še enkrat zajadra nad jezero. Prav nizko sta letela nad zeleno gladino mimo gradu in oloka, nad garažami pa sta napravila nizek krog. Wolf je slišal, kako so zabevskali psi, spuščeni z verig, in se veselo pognali po ozelenelih tratah. Med njimi je bil tudi njegov Lock. Zelo žal mu je bilo zanj. Bolj kot za komerkoli . . .

Sredi betonskega štirikotnika je stal stotnik Vogt in mahal z belim prtom. Wolf mu je dal znak, da ga vidi. Potem je letalo preletelo jezero. Major se je zazrl v globine pod seboj z otožnimi občutki. Kakšno slovo . . .

Zazdelo se mu je, da mu pred očmi pleše in razpada preteklost — gradovi grofov Windischgraetzov, posesti salzburških škofov, dvorci Karadjordjevičev, vile zloglasnih finančnikov in milijonarjev . . . Z njimi vred se razblinja iluzija bodočnosti — visoka šola nacistične partije, Odinovo svetišče, vile nosilcev viteških križcev, družba elite tretjega rajha, ki je umrl kot nerojen otrok, zaduščen z lastno popkovino. Spomnil se je na generala in na njegove sanje. Kam vse bi ga ta mož poslal na prevzgojal Kdove kako se bo sedaj prevzgojil in preobrazil sam?

Letalo se je s trmo dvigalo proti gorskim hrbtom. Pogled mu je drsel po gorati zemlji in gozdnih planotah. Pravzaprav je imel rad to deželo, kakor je imel rad vse, kar se mu je upiralo. Tu je spoznal, da narod, ki ne prizna poraza, ne more biti premagan.

Koroška - edina izjema

1945: ohranjena dediščina nacističnega režima

Zavezniki so v svojem boju proti nacistični Nemčiji vedno izjavljali, da ne obstaja možnost kompromisa. Njihov skupni cilj je bil popolna kapitulacija in okupacija celotne Nemčije, vključno z njenimi avstrijskimi pokrajinami; kot svoj cilj so označevali denacifikacijo in prevzgojo prebivalstva Nemčije in Avstrije. Na drugi strani je pa tudi nacizem ostal na oblasti prav do konca. Njegova oblast je prenehala šele z okupacijo Nemčije in Avstrije po zavezniških četah.

KOROŠKA — EDINA IZJEMA

V tem oziru je obstajala samo ena izjema, in sicer Koroška, avstrijska pokrajina na meji Jugoslavije. V tej pokrajini je nacistični režim v trenutku, ko je čutil, da je prišel njegov konec, izročil oblast novi skupini, in sicer v upanju, da se bo tako ohranila dediščina nacizma, ki je imela v tej pokrajini poseben značaj. Britanske okupacijske oblasti pa so priznale to skupino, ki je prevzela oblast na Koroškem iz rok nacističnega režima in v soglasju z nacističnimi zakoni. Tako je bila ohranjena kontinuiteta med nacističnim režimom in med novim režimom, in ljudje, ki so sprejeli oblast iz rok nacistov, so še zdaj člani koroške deželne vlade.

Vse to je vzbudilo mnogo pozornosti januarja in februarja 1947 na sestanku namestnikov zunanjih ministrov v Londonu, in sicer zaradi tega, ker je bil član avstrijske delegacije Hans Piesch, koroški deželni glavar, t. j. najvišji avstrijski funkcionar v tej deželi, in sicer od 7. maja 1945, ko so mu pooblašteni predstavniki nacističnega režima izročili oblast. Jugoslovanska delegacija je opozorila namestnike zunanjih ministrov na to izročitev oblasti in na kolaboracionistično aktivnost Hansa Piescha med vojno. Namestniki zunanjih ministrov so odločili, da bodo zahtevali informacije od zavezniškega kontrolnega sveta za Avstrijo.

Prvi rezultat je bil, da je Hans Piesch 12. marca 1947 odstopil kot koroški deželni glavar. Vendar pa ta sprememba osebnega značaja ne pomeni ustrezne spremembe sistema, ki ga je predstavljala ta oseba, sistema ohranjanja ostankov nacizma.

Ta dejstva, ki zadevajo nacizem na Koroškem in njegove kontinuitete, so vredna pozornosti, ker njihov pomen presega okvir političnega življenja ene od avstrijskih pokrajin in usode koroških Slovencev, male a krepke veje Jugoslovanov. Vprašanje, ali bodo dosegli svojo pravico in dobili zadoščenje tisti, ki so se borili na strani zaveznikov, ali pa bodo žrtvovani sistemu, ki zavestno vključuje tradicije nacizma, dobiva širši pomen vprašanja, če v tem primeru obstaja želja, da se uresniči temeljne točke programa antinacistične koalicije, ali pa nasprotno obstaja težnja, da se brezobzirno potepta zvestoba, ki jo dolgujejo zavezniki svojim skupnim ciljem.

IZROČITEV OBLASTI

Po Kärntner Zeitung, uradnem Rainerjevem glasilu, ki je potem postalo glasilo koroške deželne vlade, šteje 8. maja 1945, je formalni prenos oblasti v noči 7. do 8. maja 1945 takole potekal:

Gauleiter dr. Rainer je sporočil svojo demisijo v posebnem razglasu po radiu: „Okupacija Koroške po sovražnih silah se je začela. S tem preneha politična aktivnost stranke. Odrzajem, da ta aktivnost preneha na ozemlju, ki ga zasede sovražnik. Mene kot nacionalnega socialista sovražnik ne bo niti priznal niti poslušal kot predstavnika interesov Koroške. Zato odstopam kot Reichsstatthalter (državni namestnik) z namenom, da tistim silam, ki bolje ustrezajo inazorom naših sovražnikov, omogočim, da

ustvarijo novo politično bazo. Zato izročam vladne funkcije Gauhauptmannu in začasnemu predsedniku vlade Meinhardu Natmessnigu.“ Nato je pozval prebivalstvo, naj ohrani enotnost in red, in končal svoj razglas s temile besedami:

„Nacionalni socialisti in nacionalne socialistinje! Zahvaljujem se vam za vašo zvestobo führerju. Njegova ideja živi v vas. Zdaj pa sklenite svoje vrste v boju za svobodno in nedeljeno Koroško!“

Po Rainerjevem govoru je objavila Kärntner Zeitung nagovor Gauhauptmanna Natmessniga članom novečasne vlade. Natmessnig je začel z opozorilom, da je Rainer odstopil „zaradi splošnega vojaškega položaja in posebej zaradi položaja na

oblast s temile besedami:

„Herr Gauhauptmann! Izjavljam vam tu, da smo pripravljene prevzeti to težko nalogo, ki je polna odgovornosti...“

Nova deželna vlada je hkrati izdala še dva razglaša. Prvi razglas, ki ga je podpisalo osem članov nove vlade (razen komunistov, ki se ji niso pridružili), je bil v bistvu poziv k enotnosti, ki prepoveduje vsa dejanja terorizma in individualne akcije, kakor tudi kakršnokoli odstranjanje javnih nameščencev brez odobritve pokrajinske vlade, in razglašča vsakogar, ki bi se ne pokoroval tem poveljem, za sovražnika dežele in svobode. Razglas nato nadaljuje tako: „Deželna vlada meni, da je njena poglavitna dolžnost ohraniti svobodo in nedelji-

Pred tridesetimi leti, ko je bil poražen vojaški stroj nacistične Nemčije, je bilo konec tudi nacističnega režima. Povsod po Nemčiji in Avstriji, ki je bila do tega trenutka sestavni del „Velike Nemčije“, so nacistične oblasti pognali k vragu, oblast pa so prevzele demokratične politične sile.

Edina izjema je bila — Koroška. Na Koroškem je bil izveden pravi prenos oblasti, in sicer legalno, na podlagi nacističnih zakonov, tako da je bila ohranjena kontinuiteta med nacističnim režimom ter oblastjo „nove politične skupine“. Le-ta je poleg tega tudi prevzela dolžnost, da bo izpolnjevala oporoko nacističnih oblastnikov: pod krinko „svobodne in nedeljve Koroške“ bo skrbel, da nihče ne bo preganjan zaradi članstva v nacistični stranki in da bo naprej živel duh velenemštva.

Da je „nova skupina“ to oporoko zvesto izpolnjevala, dokazuje dejstvo, da nikjer drugod v Nemčiji in Avstriji denacifikacija ni bila izvedena tako površno in prizanesljivo, kot se je to zgodilo na Koroškem. V tem pa so tudi korenine današnje „koroške stvarnosti“, ko so domovinsko zvestobo vzeli v zakup vidni člani in celo visoki funkcionarji NSDAP in njenih formacij vse tja do zločinske SS: od idola koroškega Abwehrkampfa v smislu „zmage v nemški noči“ Hansa Steinacherja (članska številka NSDAP 7.753.917) preko okrajnega vodje „domovinskih“ organizacij Karla Stukovnika (član NSDAP od 1. 9. 1933) in predsednika koroškega Abwehrkämpferbunda ter podpredsednika koroškega Heimatdiensta Siegfrieda Samesa (v letih od 1923 do 1926 Ortsgruppenleiter NSDAP, članska številka 26.661) pa tja do predsednika koroške Landsmannschaft dr. Franza Koschierja (Kreishauptamtsleiter der NSDAP, članska številka 6.275.171; SS Oberscharführer, številka 299.580; HJ Gefolgschaftsführer).

O predaji oblasti na Koroškem leta 1945 je pisal prof. dr. Fran Zwitter v svoji razpravi „To Destroy Nazism or to Reward It! — An Aspect of the Question of Slovene Carinthia“, ki je leta 1947 izšla v Beogradu. Iz razprave objavljamo odlomek v prevodu.

Uredništvo

Koroškem“. Nato je poudaril, da je v sporazumu z Rainerjem vodil pogajanja s predstavniki prejšnjih političnih strank, in poudaril „nujnost, da se v naši koroški deželi ohranijo mir, red in varnost“. Odkril je skupno podlago, zaradi katere je bilo mogoče privedi pogajanja do uspešnega sklepa: „Čutim, da je posebej potrebno in da izražam mnenje vseh konstruktivnih in zato pozitivnih sil na Koroškem, če se zahvalim vam, gospodje, za vašo stanovitno željo, ki ste jo po lastni iniciativi venomer izražali med našimi pogovori z Gauleiterjem in z menoj, da bi ne bil noben naš sodeželan preganjan samo zaradi tega, ker je bil član stranke. Vi ste garancija, da bo koroško ljudstvo enodušno v svoji odločnosti, ki jo je izrazilo pred pešindvajsetimi leti, da ohrani nedeljivost naše dežele proti domačim in tujim sovražnikom. Odločnost, ki ste jo izrazili, da bo postalo bojno geslo, „Svobodna in nedeljena Koroška!“ vaše vodilo načelo, bo natelelo na odobravanje vse Koroške.“ Natmessnig jih je tako pozival, da se bore proti domačemu sovražniku, t. j. koroškim Slovincem, in tujemu sovražniku, t. j. Jugoslovanom, pod starim geslom, ki je rabilo za kritje zatiranja koroških Slovencev s strani nemškega imperializma. Naposled je Natmessnig formalno izročil oblast: „S tem izročam vam oblast in pravice, ki pripadajo koroškemu Reichsstatthalterju na podlagi zakona od 14. aprila 1939, ter odredb in odlokov na njegovih podlagi.“

Novi deželni glavar Piesch je prevzel

vost Koroške.“ Drugi razglas nosi naslov „Ohranimo mir in disciplino!“ in znova poziva k redu, miru in disciplini in zaupanju v policijo.

POMEN IZROČITVE OBLASTI

Nova vlada je torej prevzela oblast iz rok predstavnikov nacističnega režima in v soglasju z nacističnimi zakoni. Zaman iščemo v njenih razglasih obsodbo nacizma in vsenemštva. Edini razlog za spremembo režima je bil vojaški položaj. Razglašalo se je načelo kontinuitete oblasti in nacističnega vladnega aparata. Natmessnigov govor dokazuje, da se je nova vlada obvezala, da nihče ne bo preganjan zaradi članstva v nacistični stranki. Rainer je javno pozval naciste, naj podpirajo novo vlado. Ta podpora je bila tej vladi potrebna, ker ni imela za seboj nobenih lastnih političnih sil. Ta dejstva mečejo svojo senco na način poznejše „denacifikacije“ na Koroškem. Pojasnilo za dejstvo, zakaj je bila Koroška edina pokrajina Avstrije in Nemčije, kjer je bil nacizem pripravljen izročiti oblast novi skupini, je treba iskati v geslu „svobodne in nedeljene Koroške“, kar pomeni nadaljevanje nacionalnega zatiranja koroških Slovencev, geslu, ki ga srečujemo v vseh govorih in razglasih, ki smo jih citirali. Tej ideji se pa priključuje upanje, da bo nova skupina zagotovila pomoč Britancev in Američanov proti Jugoslovanom.

Genocid

Nacistični rajh je uspeval predvsem zaradi plena z zavojevanih ozemelj, zasežene industrijske in kmetijske proizvodnje velikega dela Evrope in zaradi izkoriščanja zaslužjenega prebivalstva iz okupiranih dežel. Poleg tega sta strogost gestapa in peklenko učinkovita propaganda skovali nemško rodoljubje, vojaškega duha in pokornost oblasti, ki ni trpela nobenega odpova proti režimu in njegovemu početju, čeprav je bil kriv najhujših zločinov proti človečnosti: iztrebljanja Židov in drugih narodov, zaslužjevanja tujega prebivalstva, množičnega pobijanja itd.

Ko so se führerju zamajala tla, je v obupnem prizadevanju, da bi spet zavzel pobudo, napolnil Nemčijo s prisilno delovno silo, ki naj bi nadomestila na bojišča odpoklicane delavce. Tako je bilo v Nemčiji na milijone tujcev, ki so jih polovili v okupirani Evropi in jih v živinskih vagonih poslali v rajh, kjer so bili obsojeni na surovo polovično življenje brezkončnega gavanja, stradanja, boleznih in na koncu — uničenja.

Vso vojno so prihajale iz Nemčije in okupiranih dežel grozljive vesti o zločinih nacistov. Ljudje jim na splošno niso verjeli: nobena družba — so mislili — ne more biti tako gnila, noben režim, celo nacistični, ne more biti tako podel. Šele ko so zavezniki leta 1945 vdrli v Nemčijo, se je svet zavedel strahotnega dejstva, da so se takšni in dosti hujši prizori dogajali po vsem nacističnem imperiju od prvih tednov vojne naprej.

Klica boleznih je bila vendar že v začetku, v Hitlerjevi knjigi „Mein Kampf“ in v njegovih govorih v tridesetih letih. Tegob življenja, so kričali nacisti, so krivi Židje; odirajmo se jih in na svetu bo spet vse prav. Ta misel je bila bistveni sestavni del nacistične ideologije in ko je Hitler prišel na oblast, je postavil taborišča za Žide in druge „sovražnike države“ ter sprejel zakone, ki so tem „manjvrednim“ ljudem jemali domala vse pravice. Upri-zarjal je nasilne demonstracije proti njim in nihče ni storil ničesar, da bi ga zaustavil. Še več: v številnih govorih je opozarjal, da zaslužijo Židje uničenje, če bi si drznili sprožiti drugo svetovno vojno.

Ko je potem res izbruhnila vojna, ni bilo prav nič važno, kdo jo je začel. Za naciste je napolnil čas za „dokončno rešitev“ židovskega vprašanja: vsakega Žida, ki jim bo prišel v roke, bodo umorili; in tako so tudi delali.

Ko so se Američani, Britanci in Francozi prebili skozi obrambne zidove nemškega rajha, so na svojo grozo ugotovili, da celo najbolj pošastne zgodbe o nacističnih grozodejstvih niso govorile vse resnice. Po vrsti so vdrali v nezaslišane pekle, ki so se imenovali Buchenwald, Dachau, Bergen-Belsen, medtem ko so Sovjeti z vzhoda prihajali v mlino smrti, kot so bili Majdanek, Auschwitz, Mauthausen in drugi.

V teh in drugih koncentracijskih taboriščih so nacisti zaprli, sestradali in pomorili nad deset milijonov ljudi, med njimi skoraj šest milijonov Židov — ker so zagrešili zločin, da so bili po Hitlerjevem mnenju „manjvredne krvi“ ali ker so se upirali njegovi vladavini. Vsa znana nemška sposobnost je veljala mučiteljskemu izpopolnjevanju teh klanov. Moške, ženske in otroke so proti njihovi volji prisilili, da so delali za suženjski imperij; mučili so jih v njegovem imenu in naposled jih je ta imperij pokančal.

Zavezniki vojaki so bili preizkušeni v boju, a so se zgrozili ob tistem, kar so videli v teh taboriščih smrti: trupla, naložena v skladovnice, žive ljudi, ki so bili le kost in koža, plinske celice in krematorije, ki so obratovali dan in noč. Ko so osvobajali taborišče za taboriščem, se je osvoboditeljev polajčala divja jeza. Nemški civilisti pa so zatrpavali, da sploh niso vedeli za te grozote — čeprav je bilo znano, da se je smrad iz taborišč in krematorijev širil daleč po okolici...

ŠPORTNI VESTNIK

● Na pohodu „Po poteh partizanske Ljubljane“ tudi Korošci

Slovensko glavno mesto Ljubljana bo svojo 30. obletnico osvoboditve slavila letos kar najbolj množično. Počastitev osvoboditve mesta Ljubljane je letos združena s proslavo 30-letnice osvoboditve jugoslovanskih narodov izpod tujega jarma. V počastitev te obletnice bo mesto Ljubljana priredilo XIX. pohod „Po poteh partizanske Ljubljane“ — v zadnjih letih najbolj množična telesnokulturna manifestacija. Lanskoletni pohod je privabil 58.991 udeležencev, letos pa prireditelji pričakujejo še večje število športnikov. V okviru pohoda v počastitev mesta Ljubljane, ki je bilo od leta 1941—1945 v žarišču narodnoosvobodilnega boja, bo na sporedu danes, petek 9. maja, mednarodni nočni tek prijateljstva, poleg njega pa še „Štáfeta zmage“ — ekipno tekmovanje 3x1000 m za mladinske moške ekipe in 3x600 m za mladinske ženske ekipe. Štáfete zmage se bo udeležila tudi Slovenska fizikturna zveza v Celovcu, ki bo v Ljubljani nastopila s tremi ekipami: dve ekipe sestavljajo člani športnega društva iz Sel, tretjo ekipo pa dijaki slovenske gimnazije v Celovcu.

● „Turnir prijateljstva“: Koroška druga

Tradicionalni mednarodni nogometni turnir mladih nogometnih reprezentanc Koroške, Jugozahodne Nemčije, Benečije-Juljske krajine in Slovenije, ki je bil 1. in 2. maja v Piranu in Izoli, se je končal z zmago Slovenije. Ker je bil sklenjen na „Turnirju prijateljstva“ tretji krog, je bil podeljen tudi prehodni pokal, ki ga je z dvema točkama prednosti osvojila reprezentanca iz Jugozahodne Nemčije pred Slovenijo. To sta bili tudi najboljši enajsterici letošnjega prvomajskega turnirja, ki sta prikazali nadvse dopadljiv nogomet. Čeprav je Koroška še pred nemško reprezentanco zasedla 2. mesto, ni povsem zadovoljila — (na turnirju so igrali po izločitvenem sistemu).

Naslednje leto bo na sporedu 4. „Turnir prijateljstva“, prireditelj pa bo dežela Koroška.

● SAK — DSG Borovlje 2:0 (1:0)

Slovenski atletski klub je minulo nedeljo v derbiju vodečih klubov premagal vođečo enajsterico iz Borovelj sigurno z 2:0. Čeprav rezultat ob podelitvi mojstrskega mesta verjetno ne bo igral kake poglobitvene vloge, ker vodijo Borovlje z velikim naskokom, je zmaga SAK vendarle pokazala, da je slovensko moštvo najmočnejše v skupini 2. E razreda. Razplet letošnjega nogometnega prvenstva bi bil vsekakor še popolnoma odprt in zanimiv, če ne bi koroška nogometna zveza kaznovala jeseni SAK z odteljajem 3 točk.

Z zmago 2:0 se je SAK oddolžil Boroveljčanom za lanskoletni poraz 1:2. Rezultat je bil nekoliko nepričakovan, ker sta manjkala v moštvu dva stebra: Oražar zaradi študija in Fera zaradi poškodbe na nogi. Kljub temu je SAK vso igro bil v napadu in bil kondicijsko in tehnično boljši od nasprotnika. Poleg Foltija Waldhauserja, ki je dosegel oba zadetka, je treba ne glede na veliko pripravljenost celotnega moštva omeniti še igro Hanzija Wieserja, ki je igral svojo najboljšo igro.

Generalko za nedeljski derbi pa je enajsterica SAK imela 1. maja, ko je na domačem igrišču premagala Galicijo s 13:0 (6:0). Za rekordno zmago so poskrbeli Folti Waldhauser 5, Singer 3, Navršnik 3, Fera in Wieser. Fera se je v prvi polovici tako hudo poškodoval, da je moral v bolnico.

V 18. nogometnem kolu bo SAK igral proti Selanom v nedeljo 11. maja ob 17. uri na Koschatovem igrišču.

● Pokrče — Sele 0:3 (0:1)

Po sobotnem prvenstvenem spopadu med Pokrčami in Selami so si Selani spet pridobili 5. mesto v lestvici. Zmaga nad domačini bi lahko bila še izdatnejša, če Selani blizu šestnajstmetrovke ne bi bili tako neokretni. Gole sta dala Nanta Olip 2 in Stanko Olip. Smolo pa so imeli Selani v prvomajski prvenstveni tekmi s Hörtendorfom. Po stalnih napadih in po večkratnih streljih na vratnico so Selani doma dosegli le skromen remi 2:2 (1:1). Gole sta dosegla Oto Travnik in Flori Dovjak, enega Selana pa je sodnik izključil.

● Lestvica 2. E razreda

1. Borovlje	16	14	1	1	61:11	29
2. SAK	17	13	1	3	68:17	27
3. Škofji dvor	17	9	4	4	47:32	22
4. Šmarjeta	17	7	4	6	27:21	18
5. Sele	17	8	2	7	36:33	18
6. HSV	17	8	2	7	26:28	18
7. Gospa sveta	16	7	3	6	28:27	17
8. Kriva Vrba	17	6	4	7	35:30	16
9. Št. Janž	17	7	2	8	24:24	16
10. Hörtendorf	17	4	5	8	26:43	13
11. Pokrče	17	1	4	12	9:55	6
12. Galicija	17	0	2	15	15:79	2

Strah pred resnico

(Nadaljevanje s 1. strani)

reč segal vse od potvarjanja dejstev in zavijanja resnice preko polresnic vse tja do očitne laži.

● **Potvarjanje dejstev je, če avstrijski predstavnik trdi, da so bila ljudska štetja v Avstriji izvedena v redu; kajti koroški Slovenci smo oblastem prijavičili številne primere očitnih manipulacij, zlorab in diskriminacij in zato tudi nikdar nismo priznali rezultatov teh štetij!**

● **Zavijanje resnice je, če avstrijski predstavnik trdi, da je za izvedbo člena 7 pofrebnost preštevanje; kajti ozemlje, kjer avtohtono živi manjšina, je bilo znano že ob podpisu državne pogodbe in mora biti zato znano tudi danes!**

● **Polresnica je, če avstrijski predstavnik trdi, da po ustavi uživajo vsi avstrijski državljani enake pravice in da imajo pripadniki slovenske ter hrvaške manjšine še dodatne pravice; kajti v Avstriji je posebno za manjšine vse preglobok prepad med pravicami na papirju in pravicami v praksi!**

● **Očitna laž je, če avstrijski predstavnik trdi, da Avstrija ne dopušča nobenih manjšinam sovražnih akcij; kajti ne samo Avstriji marveč vsemu svetu so znane dejavnosti raznih „domovinskih“ organizacij in neonacističnih skupin, ki segajo od hujskanja na narodnostno mržnjo preko fizičnih napadov tja do dinamičnih atentatov, da niti ne govorimo o pogromih na uradne dvojezične napise. Skoraj v vseh teh primerih pristojne oblasti kljub prijavam niso hotele ukrepati ter so se s svojim zadržanjem očit-**

no postavile na stran krilcev zakonov in pravnega reda!

Ali se Avstrija prav nič ne sramuje, posluževati se takih „argumentov“ pred OZN, to je pred tistim forumom, pred katerim se je tako odločno in zavzeto borila za pravice svoje manjšine v Italiji? Zato je naravnost višek nesramnosti, če si avstrijski predstavnik ob vseh teh dejstvih dovoli pripomniti, da manjšine ne bi smele biti element razdora, marveč bi morale biti most prijateljstva med sosednimi državami. Ob „argumentaciji“, ki sega od potvarjanja dejstev in zavijanja resnice preko polresnic tja do očitnih laži, je tako ugotovitev možno razumeti le kot cinizem.

Ne vemo, kaj je ob vsem tem imel v mislih deželni glavar Wagner, ko je med nedavnim obiskom avstrijskega poslanika pri OZN dr. Petra Jankovičiča v Celovcu leta prosil, da bi se pri Združenih narodih še naprej trudil za čim objektivnejši prikaz manjšinske problematike na Koroškem. Vemo pa eno: dokler bo „predstavam republike in prizadetih treh zveznih dežel“ odgovarjalo le tako reševanje odprtih določil državne pogodbe, da bo nekaj malenkostnih pravic zapisanih samo na papirju, v praksi pa se bodo nadaljevali primeri očitnega zapostavljanja in diskriminacij, tako dolgo ne bo mogoče govoriti o zadovoljnim sožitju. Kajti tako sožitje mora nujno biti zgrajeno na dejanski in vsestranski enakopravnosti; ustvarjeni morajo biti pogoji, v katerih se tudi manjšini ne bo treba bati jutrišnjega dne.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 10. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.45 Deželni razgledi — 8.10 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Kmetijska oddaja — 14.00 Voščila — 15.30 Za tocvce — 16.00 Problemi, mnenja nasveti — 18.00 Deželni razgled — 18.30 Kulturni obzornik — 20.05 Vošo število, prosimo — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 11. 5.: 6.10 Igra na orgle — 7.35 Veselo nedeljsko jutro — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Pamladna melodija — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.00 Deželni razgled — 13.15 Iz Mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Voščila — 18.15 Marsikaj iz koroške dežele — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Veselo zaigrano — 20.05 Avstrijska rallye.

PONEDELJEK, 12. 5.: 6.05 Jutranja melodija — 8.05 Ponedeljski obisk — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba z Dunaja — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Vojaška godba — 14.45 Knjižni kotiček — 16.00 Čarobna deželna glasbe — 16.30 Kako smiselne so kazni? — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgled — 19.07 Staroavstrijska slikanica — 20.05 Radijska igra — 21.05 Večno mladi humor — 21.30 Udar na udar.

TOREK, 13. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za ženo — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zabavna

glasba — 14.45 Iz ljudskega življenja — 15.00 Popoldanski venček melodij — 16.30 Kako smiselne so kazni? — 17.10 Avstriji o Avstriji — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 19.07 Ljudska glasba — 20.05 Za ljubitelje ljudske glasbe.

SREDA, 14. 5.: 6.05 Jutranja melodija — 9.15 Šolska oddaja v slovenščini — 9.30 Ljudska glasba — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgled — 14.30 Na obisku pri koroških zbora — 14.45 Za mladino — 16.30 Kako smiselne so kazni? — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 19.07 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Srečanja — 21.30 Kriminalna igra.

ČETRTEK, 15. 5.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za ženo — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Koroški običaji — 16.00 Otroci delajo spored za otroke — 17.10 Zveneči operetni vodič — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 19.07 Godba na pihala — 20.05 Lovska ura.

PETEK, 16. 5.: 6.05 Jutranja melodija — 8.05 Oddaja za ženo — 9.05 Šolska oddaja — 10.00 Zabavna glasba — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Zborovsko petje — 14.45 Koroški avtorji: Volkmar Haselbach — 16.15 Mladinska oddaja — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Dunaj, melodija mesta — 20.05 Orkestrski koncert — 21.35 Melodije minulih dni.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 10. 5.: 16.30 Rdeči avtobus — 17.00 Slikanje in risanje — 17.30 Pustolovščine v Deželi mavrice — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Koncert — 18.25 TV-kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 19.56 Šport — 20.15 Heinz Conrads s svojimi prijatelji — 21.15 Panoptikum — 21.35 V pasti, film — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 11. 5.: 16.30 Miška — 17.00 Listamo po slikanici — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Seniorski klub — 18.30 Venček melodij — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 19.50 Šport — 20.15 Pustolovska ženska, filmska komedija — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 5.: 10.00 Kleopatra — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V deželi divjih živali — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki

in kulturne vesti — 20.00 Šport — 20.45 Ljudje z ranča Shiloh — 21.45 Poročila.

TOREK, 13. 5.: 10.00 V pasti — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kolnik — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Od moskovske deklaracije do državne pogodbe — 21.00 Štirje v žipu, poveljna usoda z Dunaja — 22.35 Poročila.

SREDA, 14. 5.: 10.00 To je Pariz — 10.30 Po sledovih Marconija — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim naslednji — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.15 Nogometna tekma za evropski cup — 22.05 Vojna in mir — 22.50 Poročila.

ČETRTEK, 15. 5.: 10.00 Na poti k združenim Evropi — 10.30 Renesansa — 11.00 Angleška gledališča — 12.00 Kaj lahko postanemo? — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Atomiški sod emod-

— 18.45 Mozaik — 18.50 Ne prezrite — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Diagonale — 20.55 Barvna propagandna oddaja — 21.00 Thibaultovi — 21.45 Dnevnik.

SREDA, 14. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Viking Viki — 17.55 Obzornik — 18.10 Mladi za mlade — 18.40 Mozaik — 18.45 Srečanje — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pozor, banditi! — 21.45 Miniature — Dnevnik.

ČETRTEK, 15. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Na črko, na črko — 18.15 Mozaik — 18.20 Vzpon človeka — 19.10 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Žive vezi — 21.05 Kam in kako na oddih — 21.15 Četrtekovi razgledi — 21.45 Glasbeni magazin — 22.15 Dnevnik.

PETEK, 16. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Kuhinja pri violinskem ključu — 18.00 Obzornik — 18.15 Ansambel Toneta Kmetca — 18.40 Mozaik — 18.45 Spoznavajmo otrokov svet — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tjedenski notranjpolitični komentar — 20.05 Besede in glasba — 22.00 625 — 22.35 Dnevnik.

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah vabi na uprizoritev agentske komedije

STROGO ZAUPNO

v nedeljo 11. maja ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati. Gostuje „Oder 73“ — dramska sekcija SPD „Edinost“ iz Pilberka; režija Anita Hudl.

Ob tej priložnosti bo domača mladina počastila naše matere.

Vsi, posebno pa naše matere, prisrčno vabljeni!

Odbor

Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah vabi na igro

ČRNA ŽENA

ki bo v nedeljo 11. maja 1945 ob 14. uri v farni dvorani v Selah.

Gostuje: KUD „Boštjan Jezeršek“ iz Sovodenj v Poljanski dolini [Škofja Loka].

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo Št. Janž v Rožu vabi na

PEVSKI KONCERT

v soboto 17. maja 1975 ob 20. uri pri Tišlarju v Št. Janžu.

Nastopajo: Radiški fantje in dekljski kvartet.

Ob petju boste videli skioptične slike H. Weissa in T. Ogrisa pod motom „Poglej pesem, poslušaj sliko!“, katerih tematika bo vsebinsko povezana s petjem.

Prisrčno vabljeni!

VABILO

na lutkovno veseloigro dramskega oddelka Koroške dijaške zveze v Celovcu

KOZIKA IN LIZIKA

- v petek 9. maja ob 13.00 uri pri Pušniku v Ratenčah (Loče);
- v petek 9. maja ob 15.30 uri v farni dvorani v Št. Ilju;
- v petek 9. maja ob 18.00 uri pri Frijdu Sabotniku, Roda pri Plešerki (Hodiše).

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 10. 5.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 11. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaših želji.

PONEDELJEK, 12. 5.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas.

TOREK, 13. 5.: 9.30 Domača zabavna glasba — 13.45 Radijski dnevnik — Šport — Rdeče rumeno, zeleno.

SREDA, 14. 5.: 9.15 Slovenska šolska oddaja — 13.45 Radijski dnevnik — Iz koroške literarne delavnice.

ČETRTEK, 15. 5.: 13.45 Radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (3. Kulturni festival v Globasnici)

PETEK, 16. 5.: 13.45 Radijski dnevnik — Kar po domače.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 10. 5.: 14.00 Jahalni turnir — 16.40 Moja hčerka živi na Dunaju — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Lov na medveda v Himalaji — 19.35 Laurel in Hardy — 20.00 Galerija — 20.15 Človek in slikar: Herbert Böckl — 21.15 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 11. 5.: 14.00 Jahalni turnir — 18.00 Borbon Street — 18.30 Jolanda in tot, glasbena pravljica — 20.15 Kraj zločinca: Drugo priznanje — 21.45 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 12. 5.: 17.55 Matematika in eksperiment — 18.25 Novo iz znanosti — 19.00 Mit smrti — 19.45 Pesmi narodov — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 13. 5.: 17.55 Računanje z računalnikom — 18.25 Angleščina — 19.45 V deželi belega medveda — 20.00 Stoletje kirurgov — 21.00 Čas v sliki in kulturne vesti — 21.30 Šport — 21.45 Klavirske sonate Beethovna.

SREDA, 14. 5.: 17.55 Poklicno-izobraževalna šolstva — 18.25 Francoščina — 19.00 Avstrijska stoljetje: Georg von Schönerer — 20.00 Kriminalna pustolovščina o mednarodnih ponarejalcih slik — 21.35 Svet knjige — 22.05 Čas v sliki in kulturne vesti — 22.35 Šport.

ČETRTEK, 15. 5.: 18.25 Rusčina — 19.00 Potek leta v tirolskih gorah — 19.30 Hitro, hitro — 21.00 Čas v sliki in kulturne vesti — 21.40 Šport — 21.50 Za prijatelje filma.

PETEK, 16. 5.: 16.50 Iz parlamenta — 17.55 Fizika za vsakogar — 19.25 Nemščina — 19.00 Sanje dveh mest — 19.40 Srajca srečnega, TV-pravljica po Voltairu — 20.00 Arsene Lupin — 20.50 Čas v sliki in kulturne vesti — 21.30 Šport — 21.40 Chick Corea in njegov orkester.